

A tifliszi foltozóvarga fia

Írta: Dr. FEUERSTEIN EMIL

Soha, senki, sehol ilyen tróztatos hatalmat nem összpontosított a kezében, mint ez a tifliszi foltozóvarga fia. Egy Gori nevű kis városkában látta meg a napvilágot 1879-ben, a Kurá folyó balpartján, 70 verszinyire Tiflisztől, azon vasútvonal mentén, amely átszeli a Kaukázust Bakutól egészen Batumig. Anyja, Viszarion Dzsugasvili, szegény varga volt, aki József fiát „Sosso”-nak becézte. Első három gyermeke közül egy se birta sokáig a nehéz kaukázusi telet, de Sosso keményebb fából volt - faragva, dacolt a hideggel.

Anyja, a jámbor Katarina, Istenek ajánlotta fel és papot akart csinálni belőle. Az apa 1890-ben meghalt, a mikor fia mindössze tizenegy éves volt, az anya azonban nem engedte semmilyen, hogy a gyerek segítségére legyen a kenyérkeresetben, mosott (New Yorkban ma is él egy vén georgiai, aki azt állítja, hogy Sztálin anyja nála volt mosónő), szemefenyét pedig 14 éves korában beíratta a tifliszi szemináriumba.

Nem uralkodott béke a szent falak között, hét évvel Sosso felvétele előtt az egyik papcsapete leszúrta a szemináriumi igazgatóját. Sztálint 1898-ban 19 éves korában kizárták az iskolából. Hivatalt biográfusai azzal indokolják a dolgot, hogy az egyik szavates felfedezte a fiú forradalmi tevékenységét, Sztálin anyja azonban, aki jó sokáig élt (1937-ben halt meg 78 éves korában), azt hangoztatta, hogy ő maga vette ki a fiát a képzőből, mert betegeskedni kezdett. Bármi volt a kilépés oka, egy biztos: Josef Dzsugasvili meghalt, megszületett Sztálin, a forradalmár.

1898-ban belépett az illegális szociáldemokrata pártba, a bakui olajmezőkön sztrájkokat rendezett. Négy év múlva csípték el először. Szibériába száműzték, ő azonban csakhamar megszökött és Batumiban folytatta ott, ahol Bakuban abbahagyta. Az elkövetkező tizenegy év folyamán folyik az életveszélyes macska-egérharc, hol elfogják, hol elmenekül, egyszer Koba-nak hívják, egyszer Ivanovicsnak, 1913-ban végül is horogra kerül és Észak-szibéria széles síos kébe, Kureiká-ba száműzik. Szibéria legészakibb pontjára, ahonnan aztán nem lehetett megszökni, ott is ragadt egészen 1917-ig, a cár bukásáig.

A cári rendőrséggel folytatott harc megdöbbentette, profissionista forradalmár vált belőle, megtanulta, hogy kell a tömegeket kezelni, lazzítani. Még 1907 nyarán a párt megbízásából nyaktörő merénnyel bankrablást hajtott végre Tiflisben, amelynek révén félmillió rubel esett kezébe. Minthogy bünrészessége kitűnődött, a párt kénytelen volt, legálább kifelé, kizárni. Így azonban csak szabadabb kezet nyert. Bátorúsága hajmeresztő volt, egy alkalommal vesszőfúvásra ítélték. Oroszországban vessző helyett puskatust használtak, Sztálin azonban mégis lassan haladt végig a rendőrök sorfala között, sőt, állítólag még egy könyvet is tartott a hóna alatt. Közben résztvett az európai kommunista kongresszusokon, 1907-ben ismerkedett meg Tammerforsban Leninnel, 1912-ben Prágában az „orosz iroda” feje lett, akkor kezdte kiadni a „Pravda”-t Péterváron. Lenin egy cikket rendelt nála, amely „A marx-

izmus és nemzeti kérdés” címen meg is jelent. E cikk alá írta először a „Sztálin” álnévet.

Négy teljes évig élt csaknem teljesen egyedül a sarki hidegben, ezt is kibirta és rohant vissza Pétervárra. Persze benne van az első Politbüro-ban, meg a másodikban is, melynek mindössze négy tagja volt. Amikor Lenin 1922-ben párttitkárrá nevezi ki, kihasználja a rendkívüli alkalmat és egy óriási gépezetet épít fel, mely az óvá, mert az ő embereit juttatja be az összes kulcsposztókba. Így aztán könnyen elbárik nagy nyilvános pozíciókba. 1927-ben, Lenin halála után 17 évig, 1941 nyaráig, semmilyen hivatalos pozíció nem töltött be a kormányban, mégis állandóan megerősítette uralmát. Ebben a korszakban négy herculesi tett hajtott végre: mint a nemzetiségiek korlátozása döntő szerepet játszott Szovjetország létrehozásában, mely feladat jóval nehezebb volt, mint a tizenhárom amerikai kolónia Egyesült Államokká való egybeolvasztása. Ő teremtette meg az orosz nehézipart, illetve szabadtöltés felé fordított járom alól és tette függetlenné technikai szemlélet szempontjából. Ő teremtette meg a kollektív mezőgazdaságot huszonöt millió kishirtok egybeolvasztásával, végül pedig ő vitte országát győzelemre az emberiség legpusztítóbb háborújában.

Lenin nem akarta, hogy ő legyen az utódja és ebből szándékát nem is rejtette véka alá. Röviddel halála előtt, 1924-ben, Lenin megbánta elhamarkodott lépését. „Sztálin elvtárs túlságosan durva... Azt ajánlanám az elvtársaknak, hogy találjanak lehetőséget állásából való elmozdítására és nevezzenek ki helyette valaki mást, aki mindenben különbözik tőle, aki türelme sebb, hűségesebb, udvariasabb, több figyelmet szentel az elvtársaknak, nem annyira a hangulatok rabja...” Lenin elkésett, Sztálin elvtárs nem hagyta magát el-távolítani, inkább másokat távolított el. Tizenöt évvel a fenti figyelmeztetés után nem kevesebb, mint hat város viselte nevét Oroszországban.

Olyan tavasz és körmönfont, amilyen csak egy ázsiai lehet. „Üdvözlöm, - mondotta - az alsó japán újságíróknak, akit fogadtott - én is ázsiai vagyok...” Ravaszággal párosult kegyetlenséggel tette el egymásután láb alól ellenfeleit, a baloldali opozíciót, melynek élén Trockij, Zinovjev és Kamenev, a jobboldali opozíciót, amelynek élén Bucharin, Rykov és Tom-szkij állottak. Kegyetlenség tekintetében felveheti a versenyt nagy történelmi elődjével, Dzsingisz Khánnal.

A cél szentesíti nála is az eszközt. Ezt nem is titkolja. Lady Astor egyszer nyíltan megkérdte tőle: - Meddig fog embereket ölni? - Ameddig szükség lesz rá - válaszolta egykedvűen.

Nem könyvtárakban, vagy kávéházakban töltötte idejét, mint Marx, vagy Lenin, nem ment száműzetésbe az 1905-ös forradalom elbukása után, otthon maradt minden életveszély ellenére. 1941. február elején, amikor a náci hadak Moszkva kapuit döngették, pánik uralkodott az orosz fővárosban. A német parancsnok rádióbeszédében azzal dicsekedett, hogy az orosz forradalom évfordulóján, november 7-én, kitűzi a horogkeresztes lobogót a Kremlre. November hatodika estjén néhány száz katonai és polgári vezérégyenlőség nagy titokban egy bizonyos földalatti vasútállomásra rendeztek, senki se tudta miért. Egyszerre megjelent Sztálin és gyűjtő beszédet mondott. Mindenki azt hitte, hogy ő is elmenekült a fővárosból a kormányral valószínű

Volga mellé. Egy szemtanú szerint váratlan fellépése olyan lelkesedést kellett, hogy ez döntő szerepet játszott a Moszkváért folytatott küzdelem sikerében.

Privát élete nem volt. El-ső felesége, Nadezsda Allujevna, aki rajongásig szerette férjét, 30 éves korában vakbélgyulladásnak esett áldozatul. Az a hír is járta, hogy szokása szerint megkóstolt minden ételt, melyet férje elé tettek és így megmérgezték. Aztán elvette Kaganovics barátja húgát, Kozját, aki harminc évvel volt nála fiatalabb. Nem lehet tudni, hogy együtt élt-e végig ével az asszonnyal. Első feleségétől két gyermeke született: Vaszilij és Szevtlana.

Az új amerikai kormányt is kötik az Izraelnek tett ígéreteik

Az araboknak számtalan segélyt lényegesen emelni fogják, de nem Izrael rovására. Churchill: „Anglia óvakodik attól, hogy megzavarja az Izrael és az arab államok közötti erögensúlyt.”

New-York (STA). - A közkeletű helyzettel szembe jölő érdekes körök szerint azok a hírek, amelyek az utóbbi időben kerültek forgalomba az Izrael és Amerika közötti viszony romlásáról, nem fedik a valóságot és Izrael kormányának nem kell hitelt adnia ennek a véleménynek. Ezek a körök úgy tudják, hogy az amerikai kormány magasrangú hivatalnokai és Izrael washingtoni képviselője között legutóbb lefolyt megbeszélések során az új kormány világosan kifejtette, hogy jelenleg is és a jövőben is a választások előtt Chikágóban megtartott republikánus párti kongresszus határozatainak alapján áll, valamint kötötnek érzi magát azokhoz az ígérekhez, melyeket Eisenhower elnök levelében tett dr. Aba Hüllél Silver rabbinak. Az amerikai vezető tisztviselők azt is megígérték, hogy folytatni, sőt fokozni fogják azokat a barátságos kapcsolásokat, amelyeket az előző kormány létesített Izraellel.

New-Yorkban azt is tudják, John Foster Dulles külügyminiszter félre nem értendő módon juttatta kifejezésre azt a meggyőződését, hogy a közkeletű védelmi szervezet nem állhat fenn Izrael részvétele nélkül. Az

Ehud Avriél pénzügyi államtitkár Angliába utazik

A kormány sajtóirodája közli: Az angolai Egyesült Gyűjtőbizottság meghívta Ehud Avriél pénzügyi államtitkár, hogy résztvegyen az akció munkájában. Avriél államtitkár eleget tett a kérésnek és március közepén két hétre Angliába utazik.

Politikai körökben ezzel kapcsolatban megjegyzik, hogy Michaél Comay helyettes külügyi államtitkár után Avriél a második izraeli személyiség, aki rövid időn belül Angliába ellátogat.

HABIMAH MUSORA:

Tel-Aviv, március 8., vasárnap: PETER GYNT (Munkásoknak)

Fiataltusa meg archörét

BIO-HORMON KRÉMMEL

ALPA készítmény

Jövő év végéig befejezik a Chule-mocsár lecsapolását

Pénteken, a nagyiparosok és nagykereskedők klubjában rendkívül érdekes előadás hangzott el a Chule-tó és a körülötte levő mocsarak lecsapolási munkálatairól. C. Harries, az amerikai „Costruction Aggregates” társaság megbízottja, aki a cég nevében a napokban írta alá a szerződést a Keren Kájjetemmel a munkálatok második fázisának végrehajtásáról, elmondotta, hogy a munkálatokat, amelyekbe két és félmillió fontot fognak befektetni, előreláthatóan 1954 végén fejezik be. A lecsapolás révén 44 ezer dunám mezőgazdasági területet nyerünk, ezen kívül pedig jelentős mennyiségű tőzeget lehet majd bányászni, amelyet ipari nyersanyagul, műtrágyának

és tüftőanyagként lehet felhasználni.

Dr. Mouchin, a társaság másik megbízottja elmondta, hogy a munkák megkezdéséhez szükséges gépek már az országban vannak és a közeljövőben várják további technikai felszerelés érkezését. A munkát a legmodernebb munkamódszerek alkalmazásával hajtják végre. A nagy amerikai vállalat élén I. Sansibar zsidó mérnök áll, aki annak idején szüleiével együtt alijázott, Rison le-Cionban lakott és 10 éves volt, amikor a család Amerikába vándorolt. Az utóbbi években Sansibar visszavágyott Izraelbe és előbb látogatónak jött, majd elhatározta, hogy letelepszik az országban, ahol megalapította vállalatának izraeli fiókját.

Izrael görbe tükre

Rosenfeld Sándor előadása a HOH mai kultúrnapján

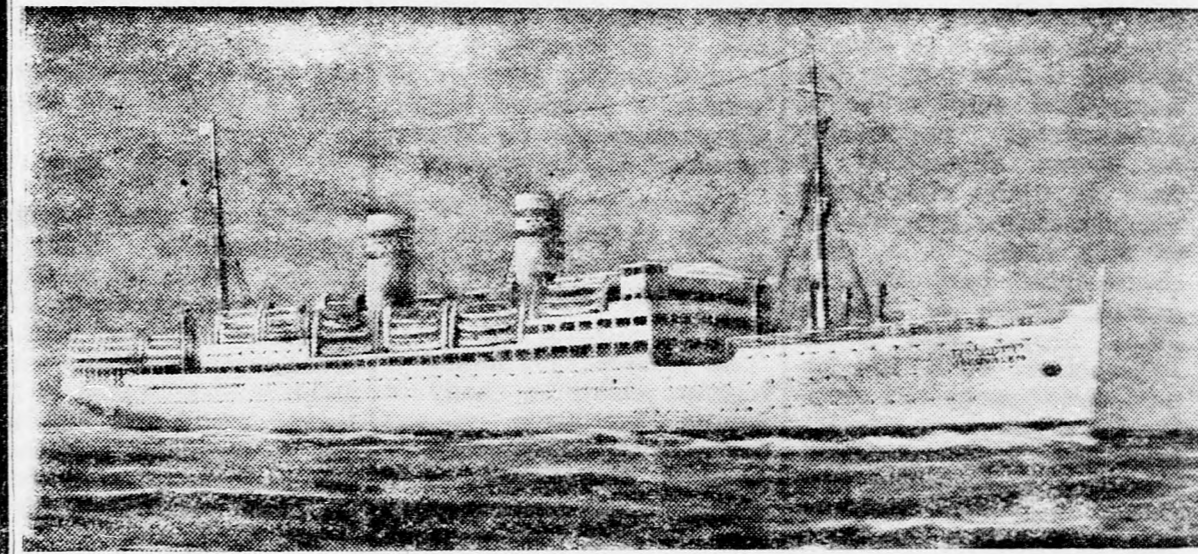
A tel-avivi HOH kultúrnapjának este a Tiferet-kávéházban Rosenfeld Sándor tart elkövetett purimi előadást az izraeli élet furcsaságairól, amelyeket a humor görbe tükrén keresztül fog bemutatni. - Bevezető előadást Sauber-Michájovits Sándor tart.

-RÁDIÓ-

6.30: Máj tovu, 6.35: torna, 6.45: zenélő óra, 7: hírek, - 7.15: hanglemezek, - 7.59: hírességfoglalás, 10.30: szórakoztató zene, 11: különböző népek dalai, 12: a kórházak műsora, 12.30: modern szimfóniák, 12.30: hírek, - 13.48: akkordionszámok, 16: szórakoztató zene, 17: Ráffel Süßmann (brácsa) bemutatkozó hangversenye, - 17.20: hanglemezek, - 18.15: hírek, 19: zenei gyöngyszemek, 19.20: tarka zene, - 20.24: Tenách-részletek (Jechezkél 31-32), 20.30: hírek, 20.50: Schubert-zene, - 22: Dávid Halperin (tenor) héber dalműsora, 22.30: közzene, 22.35: Etel Süßmann (szoprán) ária- és dalműsora, 23: hírességfoglalás.

Párhuzamos műsor: 13.45: angol hírek, 14: francia hírek, 18: vasárnapi zene, 16.40: sakkrovat, 17.35: obcá-szonatina, 19.30: jiddis adás, 20: román adás, 20.15: magyar adás, 22.15: angol hírek.

A hadsereg rádiója: 20: kamarazene Cvi Warschauer (cselló) és Ruth Minza (zongora) előadásában, 20.45: a légihaderő zenekarának hangversenye, - 21.15: tánclemezek

s.s. JERUSALEM 15,000 tonna

Az első izraeli óceánjáró gőzös megkezdte rendszeres járatát a Földközi tengeren és az Izrael-USA vonalon

Vonalavatató első utak:

1953. március 15-én:

Haifa - Nápoly - Marseille

1953. április 29-én:

Haifa - New-York

via LIMASSOL - MALTA - CANNES - HALIFAX

Jegyrendelések az összes utazási irodákön keresztül, vagy

SHOHAM MARITIME SERVICES LTD.

ZIM ISRAEL NAVIGATION COMPANY LTD.

Tömegbizottjánál.

HAIFA:

Derech Haatzmaut 7/9 Tel. 68551

TEL-AVIV:

Rechov Pinsker 2 Tel. 62045, 4285/6, 4026

JERUSALEM:

Reh. Herzl, Generali épület Tel. 6740, 5478

A MI KAVÉNK

...mert jobb az íz

KÉPESLAP

Egy párizsi hölgy ezekkel a szavakkal bízza csemetéjét az ovónó gondjaiba?
— Madame, a kicsikém nagyon érzékeny lelkű gyermek és minden csekélység nagyon hat rá. Ha netalán engedetlen lenne, elég, ha megveri a szomszédját és ez olyan hatással lesz rá, hogy mindjárt engedelmeskedni fog önmagának.
(Rire, Párizs)

William Barrett evansvillei lakos sebét kezelték a kórházban, miközben elmondta, hogy úgy sebesült meg, hogy a felesége nagyon megharagudott rá és megharapta.

Két órával a kórházból való távozása után újra megjelent egy másik sebével, amelynek kezeléséről ezt mondta:
— A feleségem még mindig haragszik. (Newsweek)

Két fegyveres bandita fényes nappal rabolt ki egy newyorki Lenox Avenuen levő cukorküzletet. Miközben az egyik bandita a pénztárt irtette ki, a másik az üzletben levő elárulónőre fogta a revolvert.
— A bandita ügylész meg-sajnálta a remegő nőt, mert odasúgta neki:
— Maga csak ne féljen, én ugyanúgy meg vagyok ijedve, mint maga.
(The N. Y. Post)

„Vigyázat, nincs konkurrenciá! Minden cipőt 5 centért ragyogóra tisztítottok” — hirdette egy vállalkozószellemű cipőtisztító. A hirdetés következtében sorban álltak az „ügyfelek”, akik azonban 10 centet voltak kénytelenek fizetni, mert az élelmes fiú hivatkozott a hirdetésére: minden cipő öt cent, két cipő tehát 10 cent. A cipőtisztító kartársai tisztességtelen verseny miatt egyes megrendelői pedig csalás címén jelentették fel.
— Annyi baj legyen — nyugtatta meg a nála érdeklődő újságírókat a vállalkozószellemű cipőtisztító — több ügyvéd cipőjét tisztítom, akik majd ingyen el látják védelmemet.
(The Chicago Herald Tribune)

Az Egyesült Államokban levő Central Fallsban egy betőrá John Marks üzletében, akinek pénztárszekerényét megfurta és ott egy centet se talált:
— Mr. Marks, mi történt magával? Csak nem lett fizetésképtelen? (Time)

Az egyes postahivataloknál a ki nem kézbesíthető postai küldeményekre bélyegzőket ütnek rá, amelyek közlik, miért nem lehetett a küldeményt kikézbesíteni. Az ilyen sablonos-rú postabélyegzők azt jelzik, hogy a címzett „Más lakásba költözött”, „Elutazott és nem közölte új címét”, „Meghalt” és egyebet.

Az egyik postahivatalnál nem voltak kéznél ezek a bélyegzők, ezért utasították a levélhordókat, hogy levelekkel a kézbesíthetetlen okát. Az egyik ilyen megjegyzés így szólt: „Meghalt és nem közölte új címét”. („Doar”, Tel-Aviv)

„Flam a családjával Nevadában lakik, nem messze az atombomba-kísérleti teleptől. Már hozzászoktak, hogy időnként valami fehér fény csillan fel és pár perc múlva megremeg a ház. Legutóbb flam mely álmából ébredt fel.
— Mi történt? — kérdezte a feleségét.
— Semmi az egész, aludj nyugodtan tovább, — válaszolta a felesége, — csak egy atombomba volt.
— Erre nyugodtan a másik oldalára fordult és így szólt: — Már megjedtem, hogy valamelyik gyerek kiesett az ágyból.
(Reader's Digest)

Megnyit a függetlenségi kölcson ezévi kampánya

Washington (UP). Négy-száz delegátus jelenlétében nyitották meg Washingtonban a Függetlenségi Kölcson ezévi kampányát. Julian Winetzkio a kampány elnöke, beszédében kijelentette, hogy a Szovjetunió és az arab államok fenyegetései sem fogják eltéríteni Izráelt kitűzött programjának megvalósításától, amelynek főpontja a gazdasági függetlenség elérése. Csak így módon lehet biztosítani az ország demokratikus életét, mondta Winetzkio.
A megnyitói ülés szónokai között voltak dr. Dov Josszef miniszter, Teodor Kollek miniszterelnök, igazgató, Aha Even nagykövet és Henry Montor, a Függetlenségi Kölcson igazgatója. Az amerikai politikai személyiségek közül R. Taft republikánus szenátor és H. Lehman demokrata szenátor tartott beszédet.

MIÉRT MARADT EL Eisenhower elítélő nyilatkozata a keleturópai antiszemita hadjáratról

Washington (UP). — Legutóbbi sajtókonferenciáján az újságírók kérdéseire válaszolva Eisenhower elnök kijelentette, hogy a Szovjetunióban folyó antiszemita kampány rendkívül elszomorító és azt mindenki rosszalja, főleg pedig azok, akik a világháború után saját szemükkel látták a nagyon hasonló náciizmus áldozatait. „A Szovjetunió antiszemizmusa szivertépő jelenség” — mondotta Eisenhower.

Miért maradt el az első nyilatkozat?
A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint Eisenhower elnök már február 17-i sajtófogadásán elítélő nyilatkozatot akart tenni a Szovjetunió antiszemita kampányáról, de Foster Dulles külügyminiszter tanácsára elállott szándékától. Dulles azzal érvelt, hogy egy ilyen nyilatkozat minden szempontból káros lenne. Egyfelől ártana a keleturópai zsidóknak és általában véve a zsidó ügynek, mert alátámasztaná a kommunizmusnak azt a vádját, hogy a zsidók Amerika ügynökei, másfelől pedig meggyengítené az Egyesült Államok pozícióját az arab világban, mert a kommunista propaganda alaposan kihasználná a közelkeleten, ha Amerika bármilyen segítséget nyújtana Izráelnek a Szovjetunió részéről történt diplomáciai szakitás nyomában.
Pontos adatok a hitközségi vezetőkről
Boston (STA). A Christian Science Monitor minchseni tudósítója rendkívül érdekes értesítést kapott a bajor fővárosba érkezett menekültekről. Ezek szerint a moszkvai kormány már 1952 januárjában titkos utasítást adott a Szovjetunió összes helyi hatóságainak, hogy terjesszenek be pontos adatokat a zsidó hitközségi vezetőkről. Ezek alapján szerkesztették meg a „zsidó összeesküvésről” szóló vádakot és így állapították meg, kit érjen a tisztogatási hullám és ki járjon benne az áruló szerepét.
A listán azok a zsidók és nemzsidók kerültek elő, akik Izráelrel tartottak fenn kapcsolatokat és különösen azoknak szentelték figyelmét, akik Izráel moszkvai követésével álltak kapcsolatban. A zsidók tömeges deportálása már az elmúlt nyár elején kezdődött és a deportáltak nagy részét Birodorszába vitték — írja a Christian Science Monitor.

Sztalin súlyos öröksége

(Elsőoldali cikk folytatása)
uralkodó diktátor, Sztalin is lassanként félistent csinált magából, vagy legalább is túrta, hogy propagandagéppezte egy ilyen új vallási kultuszt termeljen ki. Az iskolákban, gyárakban, köztereken oltárokat állítottak fel Sztalin képével, ahová valósággal ájtatoskodni kellett járniok az embereknek. Súlyos lélektani hiba volt ez, mert végeredményben azt jelenti, hogy Sztalin szerepét senki sem tudja folytatni, senki sem léphet teljes autoritással az ő helyébe. Ahhoz, hogy újabb félistent kreáljanak, ismét évtizedekre lenne szükség. Mint minden diktátor, Sztalin sem túrt meg maga mellett nagy tehetségeket és önállóan gondolkodó embereket. Tehetséges munkatársaiiban potenciális riválisokat látott és ezeket sorra elpusztította. Csak abszolút lojális, abszolút alkamazkodni tudó, tehát másodrendű emberek maradhattak meg körülötte.
A moszkvai jelentések arról számolnak be, hogy alig 24 órával Sztalin halála után már is kinevezték Sztalin utódját Grigorij Malenkov személyében. Valószínű, hogy ez volt Sztalin végrendelete. Malenkovot nem ismeri a világ, senki sem tudja milyen terveket, milyen ambíciókat rejtget magában. Sokan azt hiszik, hogy ez a megoldás csak ideiglenes és a Sztalin örökségéért való harc csak ezután veszi kezdetét. Bizonyosra vehető azonban, hogy Oroszország életében új korszak kezdődik, amely sok titkot és meglepést hord magában. A Sztalin által utolsó napig is diktált tempóban alighanem megtorpanás fog bekövetkezni. Ezt a lélektani pillanatot kell kihasználniok a nyugati szövetségeseknek arra, hogy megkíséreljék hídakat verni a kettészakadt világ között és lerakják végére a béke alapjait, amelyet egyformán áhManak Keleten és Nyugaton is az embermilliók.

„ORIGINAL” T. A., Báálé Meláchá 3. King George sarok). 6 és 13 autóbusszmegállónál)
K502
Selymek • Férfi- és női szövetek • Nagy választék Erdedei minták • Üzletnyitó reklámárak.

חשב קומיות ת"ר מצה שמורה
הנו שמחים לדי. שוכל אי"ה לספק מצה שמורה משעת קצירה (עבודת ה'ה) הנאפה במישב חחת השמחה ובכפחות של מרא דאחרא (יה' נ'ר) בנימין מנדליווהן שלי"ט. על המעוניים לפנות ל"ר. מ. אקשטין, מושב קומיות. תל-אביב. ת. ד 1355

SÉRVBEN SZENVEDŐKNEK
áldás a „REPONA” rugónélküli sérvkötő — Haskóti és rugós sérvkötőt is készít GELLERT és TARSÁ T. A., Tschernichovsky 6 szám (Allenby a mellett) Bejárát a Bét Lechem 1. I. emelet.

Sztalinnal a fehér asztalnál

Írta: WINSTON CHURCHILL

Az alábbi jellemző leírását Churchill miniszterelnök emlékirataiból idézzük.

Hivatalos banketten vettem részt a Kremlben. Körülbelül negyven ember volt jelen, köztük több hadseregparancsnok, a Politbüro tagjai és más magasrangú tisztviselők. A vendéglátó házigazda szerepét Sztalin és Molotov töltötte be. Kedvesek és szívesek voltak. Ezek a lakomák igen hosszúak voltak és mindjárt az elején sok, de rövid felköszöntő hangzott el. A világban különböző hazug meséket kolporáltak arról, hogy ezek a szovjet lakomák általában részeges tivornyákká alakulnak. Egy szó sem igaz az egészről. A marsall és barátai egész idő alatt apró poharakból ittak és minden felköszöntő után éppen, hogy egy rövid kutyot huztak. Ami pedig engem illet — jó nevelésben részesültem.

Az étkezés alatt Sztalin — Pavlov tolmács közvetítésével élénk beszélgetést folytatott velem. „Néhány évvel ezelőtt — mondotta — Bernard Shaw és Lady Astor látogatott el hozzánk”. Lady Astor azt javasolta, hogy Lloyd George-t hívják meg Moszkvába, mire Sztalin a következőket válaszolta: „Miert hívjuk meg? A forradalom után ő állott az intervenció mozgalom élén”. Lady Astor erre a következő választ adta: „Nem igaz. Churchill vezette őt félre.” „Mégis — mondotta Sztalin — Lloyd George volt a miniszterelnök és ő a baloldalt hoz tartozott. Ő volt a fallos ezekek az akciókért. Mi többre értékeljük a nyílt elölenséget, mint az álbaratot.” „Ebben az esetben azonban nem sokat számít — mondotta Lady Astor — Churchill karrierje úgy is véget ért.” „Egyáltalán nem vagyok biztos benne, — válaszolta Sztalin — ha nagy válság szakad majd Angliára, az angol nép ismét a vén csatához fog fordulni.”

Itt félbeszakítottam és azt mondtam: „Nagy adag igazság van abban, amit Lady Astor mondott. Igen aktív részt vettem az intervenció mozgalomban és nem akarom, hogy Ön Marsall, egyebet gondoljon.”

Barátságosan mosolygott és én még hozzáfűztem: „Megbocsájtott nekem?” „Sztalin miniszterelnök azt mondja — fordította Pavlov — hogy mindez a multhoz tartozik, a mult pedig az Istenhez tartozik.”

A bankett és a szertartások

A bankett nagyon barátságos légkörben folyt le. Sor került az oroszoknál szokásos összes szertartásokra. Sztalinnól és rólam közös fényképet készítettek. Sztalin elég hosszú beszédet tartott az Intelligence Service-ről, ebben a beszédben néhány furcsa dolgot mondott arról a csatáról, amelyet 1915-ben folytatunk a Dardanelláknál. Azt mondta, hogy a valóságban az angolok győztek, a németek meg a törökök már megkezdtek a visszavonulást, csak hogy mi nem tudtunk róla, mert hírszolgálatunk az Intelligence, nem működött rendesen. Jóllehet a tényeknek ez a válasza nem volt pontos, úgy látszik bőkolni akart nekem.

Körülbelül éjfélféltettkor hagytam ott a lakomát, mert attó tartottam, hogy még igen sokáig fog tartani és, hogy ki fogok merülni. Amikor Sztalintól elköszöntem, azt mondta, hogy a közöttünk fennálló összes véleménykülönbségek csak a módszerre vonatkoznak. Azt mondtam, hogy igyekezn fogunk ezeket a különbségeket kiküszöbölni. Barátságos kézzorítás után átmentem a zsufolt terem egy részén, ő azonban utánam sietett és jódarabon —

folyosokon és lépcsőházakon keresztül — a kapuig kísért, ahol ismét megszorítottuk egymás kezét.

Augusztus 16-án hajnalban akartam elrepülni Moszkvából. Az előtte való este elmentem elbucszni Sztalintól. Hosszas és fontos beszélgetést folytattunk. Főleg aziránt érdeklődtem nála, vajjon tudni fogja-e tartani a Kaukázust és megakadályozni a németeket abban, hogy elérjék a bakui petroleummezőket, vagy, hogy behatoljanak Perzsiába és Törökországba. Határozottan és magabiztosan mondotta: „Fel fogjuk tartóztatni őket. Nem fognak átkelni a hegyeken.” Majd hozzáfűzte: „Hireink vannak arról, hogy a törökök Turkesztánban fognak benünket megtámadni. Ha megteszik majd ellátjuk az ő bajukat is.” Azt mondtam neki, hogy ilyen veszély nem forog fenn. A törökök semlegesek akarnak maradni, biztos lehet felőle, hogy nem akarnak konfliktusba kerülni Angliával.

Sztalin lánya

Majdnem egy óra hosszat tartó beszélgetésünk végefele közeledett. Felálltam, hogy búcsút mondjak Sztalinnal hirtelen zavartnak látszott és kedvességében minden eddig felülmúló tónusban a következőket mondta: „Ön hajnalban utazik. Miert nem mennék át a lányomhoz egy kis itókára?” Azt mondtam, hogy elvben mindig magaméva tesszem ezt a politikát.

Különböző folyosókon és rengeteg szobán keresztül vezetett, amig elértünk a Kreml területén egy csendes kis sikátorba. Párszáz méter után elértük a lakásait. Megmutatta a szobáit: közepes nagyságúak, egyszereüek és szépek voltak. Négy szobája volt: egy ebédlő egy dolgozószoba, egy hálószoba és egy nagy fürdőszoba.

Röviddel azután megjelent a lakásban a házvezetőnő, egy idősebb asszony, utána pedig belépett egy szép vöröshajú lány, aki megcsókolta az apját. Kacsintva nézett rám, mint a ki azt mondja: „Látod a bolsevikieknek is van családi életük.”

Sztalin lánya terítette meg az asztalt, röviddel utána megjelent a házvezetőnő és néhány ételt hozott. Közben Sztalin néhány üvegéből kihuzta a dugót, akkor megszólalt: „Miert nem hívánk ide Molotovot? Nagy fejtörést okoz neki a közlemény, amit a látogatással kapcsolatban ki kell adnunk. Elintézhetjük itt ezt az ügyet. Molotovnak nagyszerű tulajdonsága van tud inni.”

Percekkel később megérkezett Molotov. A két tolmáccsal együtt ötven ültünk az asztalhoz.

„Hát nincs az angol flottának becsületérzése?”

Este félkilentől hajnali félháromig ültünk a marsall asztalánál. A vacsorát úgy látszik az utolsó pillanatban készítették elő, fokozatosan érkezett az újabb és újabb fogások. Nyilván ez az orosz szokás: a fogások hosszú sorát kóstolgtatják végig és a legkitűnőbb borokat szopogattuk. Molotov elragadóan kedves volt és Sztalin könyörtelenül gunyolta.

A beszélgetés többek között az Oroszországban irányított tengeri convoyok kérdését érintette. Sztalin durva megjegyzést tett arra a convoyra, amelyet júniusban majdnem teljes egészében elpusztítottak. „Sztalin ur azt kérdi — mondotta Pavlov, valamilyen habozással a hangján — nincs-e az angol flottának egyáltalán becsületérzése?”

Válaszom a következő volt: „Megbízhat bennem,

ha azt mondom, a mi tengereseink megtették azt, amit meg kellett tenniük. Jómagam nagyon sokat tudok a flottáról és a tengeri háborúról.”

„Ez azt jelenti — mondotta Sztalin — hogy én minderről nem tudok semmit. Oroszország szárazföldi terület, viszont az angolok tengeri állatok.” Itt elhallgatott és nyomban utána újra felvidult.

Molotovra fordítottam a beszélgetést. „Tudja-e a Marsall, hogy legutóbbi washingtoni látogatása során külügyminisztere elhatározta, hogy egyedül fog átruccani New Yorkba? Egyébként ez a kiruccanás volt az oka — nem pedig a repülőgéphez — hogy jókora késéssel tért vissza Moszkvába.”

A háborúnál is nagyobb erőfeszítés

„Azt szeretném tudni — mondottam Sztalinnak — vajjon ez az egyéni erőfeszítés amit Ön most, a háboruban kifejt, olyan nehéz, mint az, ami a kollektívizációs politika végrehajtásában Önre szakadt?”

„Nem — volt a válasz. A borzalmasabb harc volt.” „Képelem, milyen nehéz volt az Ön számára, mert hiszen akkor nem néhány ezer nemessel, vagy fődéuurral volt dolgom, hanem sokmillió kismemberrel.”

„Tízmillió” — mondotta Sztalin, és felemelt két kezének ujjaival mutatta. „Szörnyű volt. Négy évig húzódtott a dolog. A körülmények kényszerítették erre: csak így előzhettük meg az orosz nép éhezését, ha a földet traktorokkal szántjuk fel. Mezőgazdaságunkat mechanizálni kellett. Amikor parasztjaink megkapták a traktorokat, néhány hónap alatt elrontották azokat. Csak javító műhellyel ellátott kollektív gazdaságok tudtak a traktorokkal dolgozni. Így kezeltünk megmagyarázni a parasztoknak, minden érvelésünk hiábavaló volt. A paraszt csak azt válaszolta, haza kell mennie, hogy a dolgot megbeszéjje a feleségével. Aztán visszajött és azt mondta, nem akar kollektív gazdaságot és lemond a traktorról.”

„Ezek voltak a kulákok?” „Igen. Mindez nagyon rossz volt és nagyon nehéz, de nem volt más kiutunk.”

„Sokan közülük beleegyeztek abba, hogy dolgozzanak velünk, egyesek földet kaptak Tomzsk, vagy Irkuck tartományában, vagy még annál is északabbra. De legnagyobb részüket gyűlölték munkásaik és ezért el is pusztították őket.” — Itt hosszabb szünet következett, azután Sztalin így folytatta: „Azonkívül, hogy jelentős mértékben növeltük az élelmiszerellátást, még a gabonánk minőségét is megjavítottuk.”

Ejfél után egy óraker megérkezett Cadogan és hozta a kommuniké szövegét. Mi pedig hozzáfogtunk a végleges megszövegezéséhez. Ekör hatmas sült malacot tettek le az asztalra. Sztalin eddig csak kóstolgtatta a feltálat menüket, most azonban hozzálátott rendszeren az evésnek. Meghívta Cadogant, hogy csatlakozzék hozzá, ő azonban szabadozott, mentegőzött, mire vendéglátó házigazdám egyedül esett neki az áldozatnak.

Ezután a szomszéd szobába vonult, ahol a frontról érkezett jelentéseket olvasta át. Ezek a jelentések hajnali két órától kezdve futnak be hozzá. Körülbelül huszpercig tartott, míg visszavert.

